

– Eg haldi tað vera hugtakandi, at mann kann døma eitt land fyri brot á mannarættindi, og at landið so er tvungið at fylgja dóminum, hóast tað ikki er samt, sigur Jón Fríðrik Kjølbro, manna-rættindadómari, sum er ættaður úr Klaksvík.

»Tað ber til at skilja persónliga áskoðan og lögfrøðiligt arbeiði at, so tað kenni eg ikki sum eina tví-støðu. Eg royni altíð at hugsa um, hvør rætta lögfrøðiliga loysnin er«

Men Jón var hin fyrsti í familjuni, ið las lögfrøði – ein mynsturbrotari. Tað var eisini á lærda háskúlanum, at áhugin fyri mannarættindum kveiktist.

– Mær dámdi væl mannarættindi sum fak, tá eg las lögfrøði. Eg var berg-tikin av hesari vælverkandi skipanini, sum kundi framheva mannarættindi. Eg helt tað var hugtakandi, at mann kann døma eitt land fyri brot á mannarættindi, og at landið so er tvungið at fylgja dóminum, hóast tað ikki er samt, sigur Jón við donskum tónalagi. Tað hoyrist, at hann ikki er vaksin upp í Føroyum, men orðatilfeingið er framúr.

Nærum alla starvstíðina hevur Jón starvast við mannarættindi. Tá Europeiski Mannarættindadómstólinurin søkti eftir einum donskum dómara á sumri í 2013, kundi ein hugsað, at sjálvandi Jón fór at søkja. So var ikki.

– Eg hevði gjørt upp við meg sjálvan, at eg ikki fór at søkja, tí eg treivst væl sum dómari í Danmark, sigur Jón.

Men nevndin, ið skuldi seta finna triggjar skikkað valevni, metti ikki, at valevnini vóru nóg skikkað, og tí varð starvið lýst leyst enn einaferð. Hesuferð gjørdi Jón av at søkja.

– Eg havi altíð hildið, at hetta starvið er umráðandi. Sum dómari í Europeiska Mannarættindadómstólinum hevur tú móguleikan at hjálpa fólki, ið hava verið fyri órættvísi í teirra egna landi. Mann kann broyta mannagongdir, og tað hevði eg hug til. Heima við hús tosaðu vit nógv um, hvørt eg skuldi søkja, og at enda vit gjørdi av, at tað skuldi eg. Vit hugsaðu, at tað fór bera til, hóast tey eru búsitandi í Danmark, sigur Jón

Tveir aðrir lögfrøðingar, ið eru høgt í metum, vórðu valdir út saman við Jón, og í januar 2014 í Strasbourg valdi parlamentariska tingið í Europaráðnum Jón sum nýggjan danskan dómara. Danskir miðlar varpaðu ljós á nývalda dómaran, og eitt nú skrivaði Politiken, at

»... Kjølbro lagde med sin ud-nævneelse to markante jurister bag sig.«

Í mars 2014 keypti Jón loksins ein einvegis ferðaseðil til Strasbourg í Eysturfraklandi. Nú kundi hann byrja í dreymastarvi sínum og arbeiða við tí, hann hevði so stóran alsk til – mannarættindi. Men lívið sum dómari er eisini strævið, tí røðin av málum er nærum óendalig.

Lívið sum dómari í Strasbourg

Í Strasbourg hava teir 47 dómarnir úr at gera, og sambært Jón arbeiða teir óivað meira enn tey flestu. Til ber ikki at koma gjøgnum allar kærurnar, sum koma inn, og røðin av málum, ið liggja og bíða, tykist óendalig.

– Hvørt ár viðgera vit mál í túsundatal, og í 2014 vóru 70.000 mál, ið ikki vóru viðgjørd, sigur Jón.

Arbeiðið er skipað soleiðis, at dømt verður tískil út frá Europeisku Mannarættindakonventiúnini, sum Europaráðið bar fram í 1950. Europaráðið er sett saman av 47 europeiskum londum, og øll hesi londini hava hvør sær ein dómara í Mannarættindadómstólinum. At dómarnir hava so ymiskan uppruna, kann vera ein avbjóðing, metir Jón.

– Arbeiðið ber bráð av, at arbeiðsgongdin er øgiliga óvanlig. Her eru 47 dómarnir úr 47 londum, sum tosa 47 ymisk lógarmál. Øll hava hvør sína søgu, rættarskipan og rættargond, men hóast hetta noyðast vit at finna ein felags leist. Men tað er eisini tað, sum ger hetta arbeiðið so serstakt, sigur Jón.

Tað er ikki bert arbeiðsgongdin, sum er óvanlig. Tey málini, sum stinga seg upp, eru ikki sakarmál, vit vanliga síggja í Føroyum.

Nógv torfør mál

Jón greiðir frá mongu málunum, hann og dómstólinur hevur tikið støðu til seinasta árið. Hann heldur, at málini kunnu vera torfør at taka støðu til, tí ofta er trupult at fáa greiðu á, hvat er farið fram.

...framhald

Jón Fríðrik Kjølbro er sjeypdi dómarin, sum um-boðar danska statin í Europeiska Manna-rættindadómstólinum